

Vesihuoltolain mukaiset vapautushakemukset

Lammin ympäristönsuojelupäivät 1.10.2009

Ympäristötarkastaja Elina Laukkanen

Lempäälän kunta

Esityksen sisällöstä

- Taustaa ja tilanne Lempäälän kunnassa
  - Vesihuoltolaki ja sen valmistelu
  - Vapautuksen myöntämisen edellytykset
    - Kohtuuttomuus
    - Erityiset syyt
    - Vesihuoltolaitoksen toimintaedellytysten turvaaminen
    - Lisäedellytykset
  - Hakemusten käsittely ja yhteistyö
  - Kehittäminen
-

Taustaa

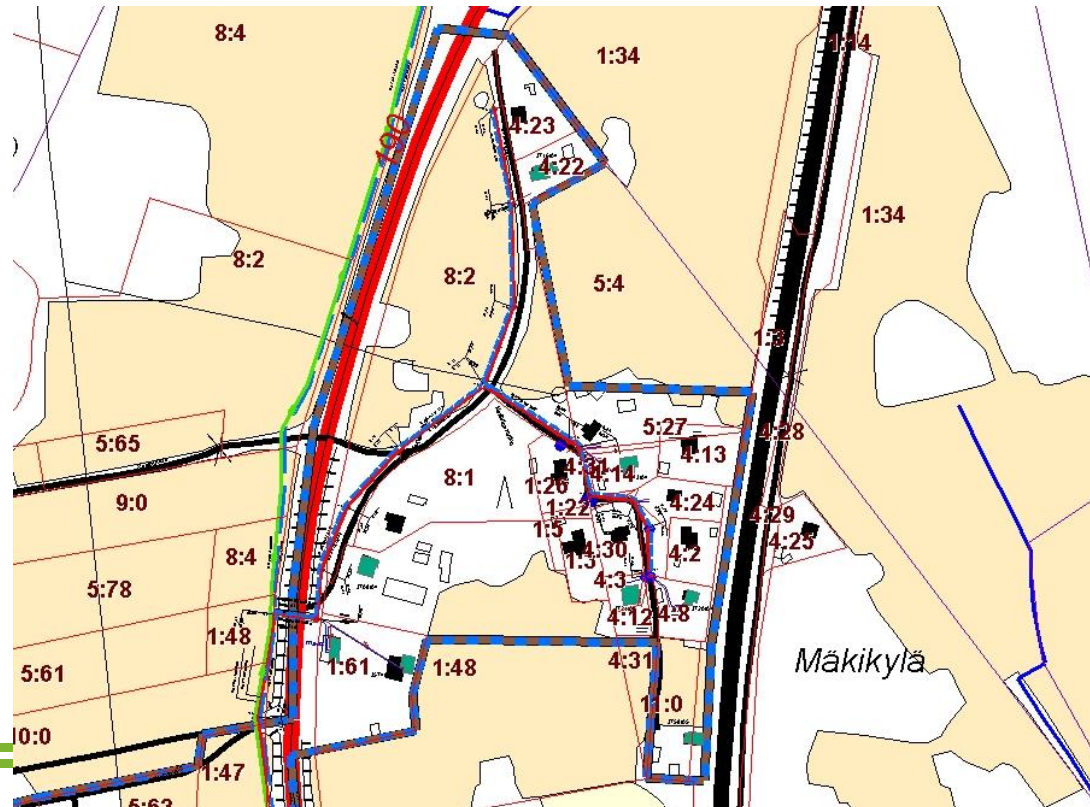
- Lempäälän kunnassa käytiin (v. 2004-2006) läpi toiminta-alueella olevia liittymättömiä kiinteistöjä projektiluontoisesti
    - Tarkasteltu yhteensä n. 120 kiinteistöä
    - Liittymättömille kiinteistöille lähetettiin alueittain kehoitus ottaa yhteyttä vesihuoltolaitokseen tai ympäristönsuojeluun
    - Vapautushakemuksia tuli paljon vireille
      - 40 hakemusta käsitelty (20 vireillä)
    - Opittua:
      - Liittymättömien lähestyminen, hakemusten käsittely ja rekisterien ylläpito vaatii aikaa
      - Asiakkaitten lähestymiseen tarvitaan uusia tapoja
-
-

Tilanne

- Toiminta-alueet päivitettiin vuonna 2008
- Lempäälän kunnan vesihuoltolaitoksen + 7 vesiyhtymän toiminta-alueet
  - Vasta osa alueista käyty läpi (arviolta n. 250 liittymätöntä kiinteistöä tarkastelematta)
- Lempäälän kunnan vesihuoltolaitoksen muutamia yksittäisiä hulevesiviemäröinnin toiminta-alueita ei ole tarkasteltu

Tilanne

- Toiminta-alueet, verkostot ja liittyneet kiinteistöt sähköisesti saatavilla

Ennen vesihuoltolakia

- Velvollisuudesta liittyä yleisen vesi- ja viemärlaitoksen vesijohtoon ja viemäriin säädettiin:
  - Laissa yleisistä vesi- ja viemärlaitoksista (1978-2001, § 6)
  - Terveystoimilain (469/1965) ja sen vuonna 1995 kumonneessa terveydensuojelulain (763/1994)
    - Asemakaava- ja rakennuskaava-alueella oleva kiinteistö on liitettävä yleiseen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin
      - o Vesijohto tai viemäri on enintään 15 / 20 metrin päässä tontin tai rakennuspaikan rajasta
    - Muualla kuin asemakaava- ja rakennuskaava-alueella oleva tai kauempanakin sijaitsevan kiinteistö, milloin sitä on pidettävä terveydellisistä syistä tarpeellisenä
    - Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi erityisistä syistä myöntää vapautuksen liittymisvelvollisuudesta, mikäli kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä ja jos jätevesien kokoaminen ja käsittely voidaan järjestää niin, ettei niistä aiheudu terveydellistä haittaa
    - Asiaa käsitellessään kunnan terveydensuojeluviranomaisen on otettava huomioon liittymisestä aiheutuvat kustannukset tai muut erityiset syyt

Vesihuoltolaki

Vesihuoltolaki (119/2001)

- Valmistelu aloitettiin 1998 → voimaan 1.3.2001
  - Hallituksen esityksessä todettua:
    - Yleisenä edellytyksenä vapauttamiselle olisi, että liittäminen muodostuisi erityisistä syistä kohtuuttomaksi kiinteistön omistajalle tai haltijalle
    - Erityisiä syitä esimerkiksi liittämisestä aiheutuvien kustannusten suuruus tai vesihuoltolaitoksen palvelujen käytön vähäinen tarve
    - Erityisten syiden olemassaolo harkitaan tapauskohtaisesti
    - Erityisten syiden olemassaolo ei yksinään riittäisi perusteeksi vapauttamiselle, vaan lisäksi edellytettäisiin, että liittäminen muodostuisi kiinteistön omistajan tai haltijan kannalta kohtuuttomaksi
-

Vesihuoltolaki

- Ympäristövaliokunnan kannanotot lain valmisteluvaiheessa:
    - o liittämisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää kunnan terveydensuojeluviranomaisen sijasta kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
    - o vapauttamispäätöksen harkintaperusteena tulee korostua ihmisen terveyteen liittyviä seikkoja laajempi ympäristönsuojeluun perustuva näkökulma
    - o sellaiset lupa- tai vastaavat päätökset, joihin liittyy merkittäviä ympäristöperusteita, ovat siirtyneet ympäristönsuojeluviranomaisille (vrt. esim. ympäristönsuojelulaki)
    - o vesihuollon suunnittelun läheinen yhteys maankäytön ja rakentamisen suunnitteluun puoltaa sitä, että vapauttamispäätökset tekee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
-

Vesihuoltolaki

- Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää vapautuksen, jos perusteet olemassa (11 §)
- Vapautus liittämisvelvollisuudesta on myönnettävä, jos:
  1. liittäminen verkostoon muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon liittämisestä aiheutuvat
    - kustannukset
    - vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve
    - muu vastaava erityinen syy

Kohtuuttomuus?

- Kohtuuttomuuden arviointi kiinteistön omistajan/haltijan mahdollisuuksien perusteella
    - taloudelliset mahdollisuudet
      - o hallinto-oikeuden päätös
      - o verotustietoja ei ole vielä pyydetty / tarkasteltu
    - elämäntilanne (ikä, terveys)
      - o vrt. hajajätevesiasetuksen lisääjän (5 vuotta, YSL 18 §) tulkinta mediassa
    - Onko ympäristönsuojeluviranomainen oikea taho arvioimaan kohtuuttomuutta?
      - o onko ympäristönäkökulma keskeinen peruste vai lisäedellytys?
-
-

Kustannuksista

- Vesihuoltolaitos antaa lausunnossaan arvion kustannuksista
- Liittymismaksut perustuu hyväksyttyyn taksaan (kunnanvaltuusto)
- Etäisyys verkostoon
  - o määritetään asianmukainen toiminta-alue
  - o verkosto välittömässä läheisyydessä
- Rakentamiskustannukset
  - o Tavanomaiset verrattuna esim. louhintaa vaativaan toteutukseen

Kustannuksista

- Jäteveden pumppaamo ei kohtuuton kustannus (alueen viemäröinti esim. ratkaistu paineviemäröinnillä)
  - Talon sisäisten putkistojen huonoa kuntoa / uusimistarvetta ei huomioida kustannuksissa
    - o Verkostopaineen alennus mahdollista paineenalennusventtiilillä
  - Vesijohtojen jäätymisvaara hakijan itsensä huolehdittavaksi kuuluva riski, jota ei tule ottaa huomioon kustannuksia arvioitaessa
    - o Hallinto-oikeuden johtopäätös
-

Vesihuoltolaitoksen palvelujen tarpeen arviointi

- Kiinteistön käyttötarkoitus, käyttöaste
- Liitettävien rakennusten varustelutaso
- Hyvälaatuisen talousveden saatavuus
- Asianmukaisen jätevesihuollon järjestäminen

Muu vastaava erityinen syy

- Vastikään tehdyt investoinnit vesihuoltoon (kaivon rakentaminen, jätevesijärjestelmän rakentaminen)
  - 15 vuoden aikajänne (jätevesi) järjestelmän käyttöönotosta (Lounais-Suomen ympäristökeskus)

Vesihuoltolaitoksen toimintaedellytysten turvaaminen

Vapautus liittämisvelvollisuudesta on myönnettävä,
jos:

- 2) vapauttaminen ei vaaranna vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella;
  - o Vesiyhtymillä ongelmat todennäköisempiä kuin kunnan vesihuoltolaitoksella
  - o Joillakin linjaosuuksilla kaivataan lisäkulutusta- / kuormitusta
  - o Vapautuksen myöntämisen perusteet sellaisia, ettei vesihuoltolaitosten toimintaa vaaranneta jatkossakaan
    - Kiinteistöjen tasapuolinen kohtelu (yhtenäinen linja)
    - Vapautusta voivat periaatteessa hakea myös uudet rakentajat sekä vanhat liittyneet

3) Lisäedellytykset

- a) vesijohtoon liittamisesta vapautettavalla kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä
- b) jätevesiviemäriin liittamisesta vapautettavan kiinteistön jätevesien kokoaminen ja käsittely voidaan järjestää niin, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumista taikka
  - o YsL 103 §:n mukaiset vähäiset jätevedet
  - o Vastikään, haja-jätevesiasetuksen vaatimusten mukaan, lupaan perustuen tehty jätevesijärjestelmä
- c) kiinteistön hulevesi ja perustusten kuivatusvesi voidaan poistaa muutoin asianmukaisesti

3) Lisäedellytykset

- Tarvitseeko lisäedellytyksiä aina arvioida?
- Lainausta hallinto-oikeuden johtopäätöksistä eräessä valitustapauksessa (kaivoveden laadusta ei tarkkaa tietoa):
  - ”Kun vapautuksen edellytykset eivät edellä selostetuilla perusteilla täyty, ei asiassa ole tarpeen arvioida lisäedellytyksiä siitä, onko kiinteistöllä käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä ja onko kiinteistön jätevesien käsittely järjestetty niin, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumista.”
- Asiakkaan ei tarvitsisi maksaa talousveden laadun selvittämiseksi näytteenotto ja labrakustannuksia ns. ”turhaan”
  - Tästä tullut palautetta asiakkailta

Käsittely + yhteistyö

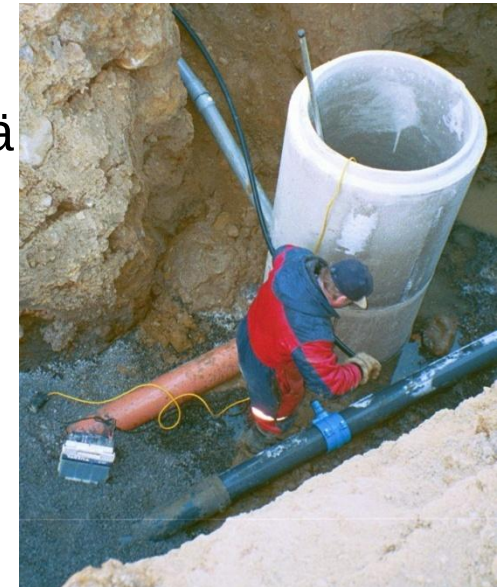
- Hakemuksen tietojen tarkistaminen + täydentäminen
  - Alustavaa liittymisen ja kustannusten tarkastelua yhdessä vesihuoltolaitoksen kanssa
  - Käynti kiinteistöllä (lähes aina)
    - Usein myös vesihuoltolaitos mukana (teknisen toteutuksen asiantuntija)
    - Jätevesienkäsittelyn arviointi
    - Vesinäytteenotto tarvittaessa terveystarkastajan (muun ulkopuolisen asiantuntijan) toimesta
-

Käsittely + yhteistyö

- Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle, kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja alueelliselle ympäristökeskukselle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi
  - Kunnan terveydensuojeluviranomaiselta on pyydettävä lausunto vapauttamisesta
-

Käsittely + yhteistyö

- Vesihuoltolaitos lausunto:
  - liittymisen mahdollisuudet, liittymisen toteuttaminen + kustannusarvio
- Pirkanmaan ympäristökeskus:
  - ei kohtuutonta, koska sijaitsee vesihuoltoverkoston välittömässä läheisyydessä
→ ei tule myöntää vapautusta
- Terveystarkastaja (PIRTEVA):
  - lausunto talousveden laadusta

Päätöksistä

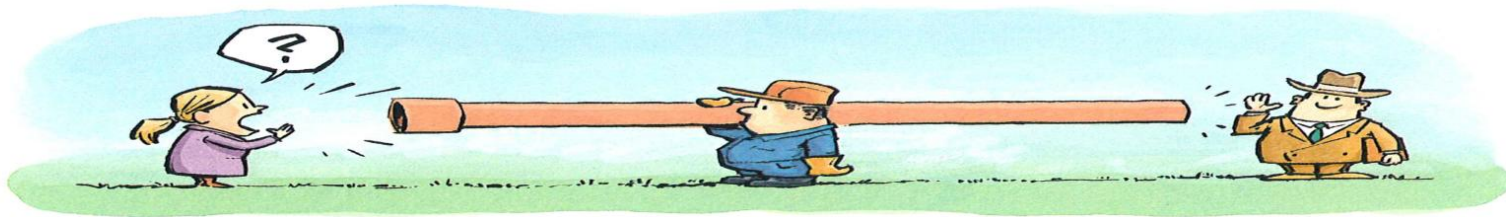
- Linja tiukentunut
    - Terveystarkastajan päätökset olivat pääsääntöisesti vapauttavia
    - Toisaalta toiset toivoo vielä tiukempaa linjaa
  - Vakituisen asumisen kiinteistöt olleet pääosin selkeitä
  - Vähäisen varustelutason vapaa-ajan asunnot vaikeampia (palvelujen tarve vähäinen, mutta entä se kohtuuttomuus)
  - Liittymiselle annettu määräaika yleensä 1-2 vuotta
  - Määräaika usein myös vapautuksen voimassaololle
    - Lounais-Suomen ympäristökeskuksen linjauksessa vapautukset tulisi myöntää toistaiseksi
    - Uudelleen tarkastelu olosuhteiden muuttuessa
-

Päätöksistä

- Päätöksistä on myös valitettu ja saatu näin hallinto-oikeuden tulkintoja
    - Päätökset pitäneet 1 lukuun ottamatta (taloudellinen kohtuuttomuus)
    - 1 käsittelyssä KHO
  - Päätösten noudattamista alettu valvomaan
    - Periaatteet luotu valvonnalle
    - Aloitettu hallintopakkomenettelyn mukaiset toimet 2 osalta
-

Kehittämistä

- Asukkaiden lähestyminen
  - Mainostetaan vesihuoltolaitoksen neuvontaa vapautuksen hakemisen sijasta
  - Vesi-iltamia pyritään jatkossa järjestämään

Kehittämistä

- Tilanne liittymättömien osalta elää → tiedostoja ylläpidetään ymp.suojelun sekä vesihuoltolaitoksen toimesta
- Linjaukset ympäristökeskukselta ja terveydensuojeluviranomaiselta erillisten lausuntojen sijaan
  - o Hakemusten käsittelyn nopeutuminen
- Yhteistyö kuntien kesken

LEMPÄÄLÄ
ON LÄHELLÄ

KIITOS!